

АНАЛІЗ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМ СТРАТЕГІЧНОГО ОБЛІКУ

Проведено аналіз авторефератів дисертацій, присвячених дослідженням зі стратегічного обліку, захищених в Україні і в Російській Федерації протягом 2000-2011 років. Визначено основні питання, що піднімаються дослідниками в роботах. Виявлено основні напрями для подальшого вивчення стратегічного обліку

Постановка проблеми. Одним із факторів успішного функціонування підприємств в умовах конкурентної боротьби, що в останні десятиліття значно посилилась у зв'язку з глобалізаційними процесами, є прогнозування змін в зовнішньому середовищі для того, щоб вчасно і адекватно відреагувати на них.

Рішенням проблеми готовності підприємства до непередбачених зовнішніх подій є дотримання певної стратегії як складової процесу стратегічного управління підприємства. Ефективним інформаційним підґрунтям стратегічного управління підприємства виступає стратегічний облік, який є підсистемою бухгалтерського обліку підприємства.

Виникнення концепції стратегічного обліку пов'язано з дослідженнями зарубіжних вчених, однак в останні роки дана концепція набула значного поширення в працях російських і українських дослідників.

На нашу думку на сьогодні склалась ситуація, коли використання зарубіжних моделей не завжди відповідає вітчизняним особливостям розвитку ринкової економіки, що обумовлює необхідність приведення таких моделей у відповідність до зазначених вимог. Так само використовувані моделі стратегічного обліку не враховують національних особливостей розвитку теорії бухгалтерського обліку та існуючої бухгалтерської практики. Така ситуація обумовлює необхідність обґрунтування сутності та визначення місця концепції стратегічного обліку як одного із напрямів розвитку бухгалтерського обліку в Україні, який би вписувався в класичне розуміння бухгалтерського обліку та не порушував національних традицій побудови системи бухгалтерського обліку в Україні.

Вищенаведене, передусім, обумовлює необхідність встановлення рівня розвитку досліджень в сфері стратегічного обліку на основі проведення аналізу дисертаційних робіт. Даний аналіз дозволить простежити

Таблиця 1. Аналіз дисертаційних робіт, присвячених питанням стратегічного обліку, захищених в Російській Федерації та в Україні протягом 2000-2011 рр

.Рік захисту	Російські вчені		Українські вчені	
	д.е.н.	к.е.н.	д.е.н.	к.е.н.
2001	І.М. Богатая	–	–	–
2002	–	–	–	З.Ф. Канурна
2003	–	В.В. Затагіна	–	–
2004	–	Н.М. Блаженкова, О.С. Романова, О.М. Токмакова	–	–
2005	–	О.А. Карявкіна, О.В. Гудениця	–	–
2006	–	І.В. Кухтіна	–	Н.В. Хоменко, В.Ф. Яценко
2007	С.П. Суворова, О.М. Щемелев	В.В. Лесняк, Н.Ю. Салова, І.В. Фецович, І.О. Харченко	–	–
2008	–	В.Г. Іванова, Л.О. Івашиненко	–	–
2009	В.А. Залевський	Л.І. Борисова, Ю.Р. Галієва, А.В. Лазарева, Т.М. Музика, К.В. Філіппов	С.Ф. Голов, А.В. Шайкан	Д.С. Лозовицький
2010	Л.В. Юр'єва	І.М. Єфремова, О.С. Каратаєв, Ю.М. Потаніна, І.В. Яркова	–	–
2011	–	О.О. Філь	–	–

Дані, наведені в табл.1 свідчать, що проблемам стратегічного обліку російські дослідники приділяють набагато більше уваги, ніж вітчизняні: протягом 2000-2011 років в Російській Федерації було захищено 23 кандидатських і 5 докторських дисертацій з зазначеної тематики.

В Україні вивчення питань стратегічного обліку перебуває на початковій стадії, а враховуючи потреби вітчизняних

розвитку думок вчених стосовно концепції стратегічного обліку в сучасних умовах та визначити перспективи її розвитку та удосконалення в Україні.

Метою дослідження є аналіз дисертаційних робіт зі стратегічного обліку з метою виявлення ключових проблем його подальшого розвитку та встановлення шляхів і напрямів його удосконалення, як однієї із управлінських інформаційних систем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням стратегічного обліку були присвячені дисертаційні роботи російських (І.М. Богатая, Н.М. Блаженкова, Л.І. Борисова, Ю.Р. Галієва, О.В. Гудениця, В.А. Залевський, В.В. Затагіна, І.М. Єфремова, В.Г. Іванова, Л.О. Івашиненко, О.С. Каратаєв, О.А. Карявкіна, І.В. Кухтіна, А.В. Лазарева, В.В. Лесняк, Т.М. Музика, Ю.М. Потаніна, О.С. Романова, Н.Ю. Салова, С.П. Суворова, О.М. Токмакова, І.В. Фецович, К.В. Філіппов, О.О. Філь, І.О. Харченко, О.М. Щемелев, Л.В. Юр'єва, І.В. Яркова) та українських науковців (С.Ф. Голов, З.Ф. Канурна, Д.С. Лозовицький, Н.В. Хоменко, А.В. Шайкан, В.Ф. Яценко).

Викладення основного матеріалу дослідження. В останні роки з'являється значна кількість дисертаційних досліджень вітчизняних та російських науковців, присвячених питанням стратегічного обліку зі спеціальностей 08.00.12 "Бухгалтерський учет, статистика" в Російській Федерації і 08.06.04, 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" в Україні.

Про актуальність розвитку даного напрямку свідчить приділення йому уваги в докторських дисертаціях російських (І.М. Богатая, О.М. Щемелев, В.А. Залевський, С.П. Суворова, Л.В. Юр'єва) та вітчизняних вчених (С.Ф. Голов, А.В. Шайкан), а також існування значної кількості кандидатських дисертацій, аналіз яких представлено в табл. 1.

підприємств в створенні інформаційної бази для забезпечення прийняття ефективних стратегічних управлінських рішень, даним питанням слід приділяти особливу увагу.

Для здійснення наукових пошуків в сфері стратегічного обліку слід оцінити існуючий стан та ступінь розвитку даної проблематики, а також встановити актуальні напрями досліджень в даній сфері (табл. 2).

Таблиця 2. Аналіз питань, що піднімають дослідники в дисертаціях з проблем стратегічного обліку

№ з/п	Проблема, що досліджується	Автори дисертацій
1	Теоретичний базис	С.П. Суворова (2007), О.М. Щемелєв (2007), Л.О. Івашиненко (2008), В.А. Залевський (2009), Д.С. Лозовицький (2009), Т.М. Музика (2009), К.В. Філіппов (2009), А.В. Шайкан (2009)
2	Поняття	“Стратегічний управлінський облік” – З.Ф. Канурна (2002), Н.М. Блаженкова (2004), Н.В. Хоменко (2006), В.В. Лесняк (2007), С.П. Суворова (2007), Л.І. Борисова (2009), В.А. Залевський (2009), А.В. Лазарева (2009), О.С. Каратаєв (2010), І.В. Яркова (2010) “Стратегічний облік” – В.Ф. Яценко (2006), Л.О. Івашиненко (2008), Д.С. Лозовицький (2009), К.В. Філіппов (2009), І.М. Єфремова (2010) “Стратегічно орієнтована система обліку” – С.Ф. Голов (2009) “Бухгалтерський облік з метою стратегічного управління” – А.В. Шайкан (2009)
3	Об’єкти	Власність – І.М. Богатая (2001), О.В. Гудениця (2005), Ю.Р. Галієва (2009), Т.М. Музика (2009) Позиковий капітал – В.В. Затагіна (2003) Затрати – О.М. Токмакова (2004), І.В. Кухтіна (2006), І.М. Єфремова (2010), І.В. Яркова (2010), О.О. Філь (2011) Регістраційні процедури – О.В. Гудениця (2005) Урядова допомога – О.А. Карявкіна (2005) Доходи – І.В. Кухтіна (2006) Товарні запаси – Н.В. Хоменко (2006) Амортизація – І.В. Фецькович (2007) Інновації – О.М. Щемелєв (2007) Резервна система – Ю.Р. Галієва (2009) Грошові потоки – А.В. Лазарева (2009) Покупці, постачальники – Т.М. Музика (2009) Податковий тягар – О.С. Каратаєв (2010) Капітал – Ю.М. Потаніна (2010)
4	Порівняльний аналіз з іншими системами	Н.М. Блаженкова (2004), В.Ф. Яценко (2006), Л.О. Івашиненко (2008), Л.І. Борисова (2009), В.А. Залевський (2009)
5	Методика проведення	З.Ф. Канурна (2002), Н.М. Блаженкова (2004), О.М. Токмакова (2004), Н.В. Хоменко (2006), І.О. Харченко (2007), В.Г. Іванова (2008), Л.О. Івашиненко (2008), Л.І. Борисова (2009), Ю.Р. Галієва (2009), А.В. Лазарева (2009), Д.С. Лозовицький (2009), Т.М. Музика (2009), К.В. Філіппов (2009), І.Н. Єфремова (2010)
6	Види	С.П. Суворова (2007), О.М. Щемелєв (2007), Л.О. Івашиненко (2008), Т.М. Музика (2009)
7	Концепція	Загальна – О.М. Щемелєв (2007), В.А. Залевський (2009) Предмет – В.А. Залевський (2009) Об’єкти – І.О. Харченко (2007), Л.О. Івашиненко (2008), В.А. Залевський (2009) Мета – Н.М. Блаженкова (2004), В.А. Залевський (2009), А.В. Лазарева (2009) Задачі – Н.М. Блаженкова (2004), В.А. Залевський (2009), І.В. Яркова (2010) Функції – Н.М. Блаженкова (2004), В.А. Залевський (2009), Д.С. Лозовицький (2009), К.В. Філіппов (2009) Принципи – Н.М. Блаженкова (2004), Л.О. Івашиненко (2008), В.А. Залевський (2009), А.В. Лазарева (2009) Інструменти – Н.В. Хоменко (2006), К.В. Філіппов (2009), І.М. Єфремова (2010), Ю.М. Потаніна (2010), І.В. Яркова (2010) Механізм – В.А. Залевський (2009), І.В. Яркова (2010) Етапи – Н.В. Хоменко (2006), І.О. Харченко (2007), Л.О. Івашиненко (2008), А.В. Лазарева (2009), К.В. Філіппов (2009), Ю.М. Потаніна (2010), І.В. Яркова (2010) Елементи – Н.М. Блаженкова (2004), Н.В. Хоменко (2006), К.В. Філіппов (2009), І.В. Яркова (2010)
8	Методологія (звітність, рахунки, документація)	Стратегічний похідний балансовий звіт – В.В. Лесняк (2007), І.О. Харченко (2007), О.М. Щемелєв (2007), Л.О. Івашиненко (2008), О.О. Філь (2011) Стратегічний бухгалтерський баланс, Стратегічний звіт про фінансові результати – С.Ф. Голов (2009) Внутрішні стратегічні стандарти – Т.М. Музика (2009) Нові форми обліково-управлінської документації – І.В. Яркова (2010) Стратегічні карти – І.В. Яркова (2010) Система рахунків обліку затрат в стратегічному управлінському обліку – І.В. Яркова (2010) Форми стратегічної управлінської звітності відображення податкового тягара – О.С. Каратаєв (2010)
9	Галузь або вид діяльності, в якій застосовується	Машинобудівні підприємства – З.Ф. Канурна (2002) Промислові підприємства – Н.М. Блаженкова (2004), В.В. Лесняк (2007), В.Г. Іванова (2008), А.В. Шайкан (2009) Будівельні організації – В.Ф. Яценко (2006), Л.І. Борисова (2009) Організації споживчої кооперації – Н.В. Хоменко (2006), І.О. Харченко (2007) Сільськогосподарські організації, підприємства АПК – І.В. Кухтіна (2006), Т.М. Музика (2009), К.В. Філіппов (2009), І.М. Єфремова (2010) Іпотечна діяльність – Н.Ю. Салова (2007) Комерційні підприємства – О.М. Щемелєв (2007), Л.О. Івашиненко (2008), А.В. Лазарева (2009) Поліграфічні підприємства – Д.С. Лозовицький (2009) Торгові організації – О.С. Каратаєв (2010) Хімічні підприємства – І.В. Яркова (2010) Холдинги – Ю.Р. Галієва (2009), Л.В. Юр’єва (2010) Енергетичний комплекс – О.О. Філь (2011)

Проведений аналіз досліджень в сфері стратегічного обліку дозволив виділити наступні проблеми, які потребують вирішення.

Однією із ключових проблем є обрання *теоретичного базису* або моделі для розробки теорії і методології стратегічного обліку. До таких моделей розвитку стратегічного обліку автори відносять: концепцію ланцюга цінностей, концепція (аналіз) стратегічного позиціонування, концепція затратоутворюючих факторів (В.А. Залевський, Л.О. Івашиненко, Д.С. Лозовицький, Т.М. Музика, С.П. Суворова, К.В. Філіппов, А.В. Шайкан, О.М. Щемелєв). Обрання конкретної моделі в якості базису для побудови системи стратегічного обліку визначатиме особливості функціонування такої системи та кінцевого споживача інформації, що надаватиметься нею.

Поняття. Оскільки даний напрям бухгалтерських досліджень лише починає розвиватись в Україні, на сьогодні

ще не сформовано чіткий термінологічний апарат стратегічного обліку. Табл. 2 ілюструє, що більшість, а саме 10 дослідників, надають авторське трактування поняття “стратегічний управлінський облік”, і тільки 5 науковців – поняття “стратегічний облік”. Л.О. Івашиненко і А.В. Лазарева визначають взаємозв’язок між цими двома поняттями.

Вітчизняні дослідники взагалі використовують негармонізовану термінологію, так, З.Ф. Канурна використовує поняття “стратегічний управлінський облік”, В.Ф. Яценко і Д.С. Лозовицький – “стратегічний облік”, а С.Ф. Голов і А.В. Шайкан вносять власні назви – “стратегічно орієнтована система обліку” та “бухгалтерський облік з метою стратегічного управління” відповідно.

Отже, на сьогодні дане питання потребує здійснення уточнень та зумовлює необхідність розробки єдиної термінології стратегічного обліку.

Щодо *об'єктів стратегічного обліку*, то в дисертаційних роботах виділяються наступні: власність, грошові потоки, затрати, капітал, покупці, постачальники, податки, резервна система, товарні запаси тощо. При чому найбільш розповсюдженими є висвітлення питань стратегічного обліку щодо таких об'єктів:

– затрат, починаючи з 2004 р., що, на нашу думку, пов'язано з виходом праці Дж. Шанка, В. Говіндараджана "Стратегічне управління затратами";

– власності, починаючи з 2001 р., що пов'язано з оприлюдненням досліджень проф. І.М. Богатої.

Проведений аналіз об'єктів стратегічного обліку дозволяє встановити, що всі виділені об'єкти дублюють об'єкти класичного бухгалтерського обліку, що підкреслює певну ієрархічну залежність між системами стратегічного та бухгалтерського обліку.

Актуальним для дослідників також є висвітлення питання *порівняння стратегічного обліку з іншими системами обліку*:

– проф. Н.М. Блаженкова наводить порівняльний аналіз стратегічного управлінського обліку із традиційним управлінським обліком [1, с. 16];

– Яценко В.Ф. виявляє і обґрунтовує відмінності між фінансовим, управлінським і стратегічним обліком [28, с. 12];

– Івашиненко Л.О. порівнює фінансовий та стратегічний фінансовий облік, управлінський та стратегічний управлінський облік, податковий та стратегічний податковий облік, а також виявляє ряд відмінностей між стратегічним обліком і контролінгом [9, с. 10];

– Борисова Л.І. [3, с. 10], Залевський В.А. [7, с. 25] наводять порівняльний аналіз між тактичним і стратегічним управлінським обліком.

На сучасному етапі розвитку стратегічного обліку, який характеризується відсутністю єдиного підходу до розуміння його сутності, також залишається невирішеною проблема його співвідношення з бухгалтерським обліком, управлінським обліком та окремими їх видами.

Внаслідок цього залишається невирішеним питання *видів стратегічного обліку*. Зокрема, проведений аналіз праць дослідників дозволив встановити, що стратегічний облік, класифікують за наступними видами: проф. С.П. Суворова у відповідності до елементної моделі організації поділяє стратегічний облік на систему стратегічного попроцесного і систему стратегічного поопераційного обліку [18, с. 25]; проф. О.М. Щемелєв стратегічний облік інновацій поділяє на стратегічний фінансовий і стратегічний управлінський облік [23, с. 15]; Л.О. Івашиненко виокремлює окрім стратегічного фінансового і стратегічного управлінського, ще й стратегічний податковий облік [9, с. 10]; Т.М. Музика пропонує три варіанта організації стратегічного обліку сільськогосподарських підприємств – інтегрований стратегічний облік, дезінтегрований самостійний стратегічний облік і комбіновану систему управлінського стратегічного обліку з показниками ситуаційного характеру [15, с. 9].

Майже в кожній роботі, що розглядається, автори намагаються удосконалити загальну концепцію стратегічного обліку як одну з інформаційних систем збору та обробки інформації для прийняття стратегічних управлінських рішень. Так, О.М. Щемелєв (2007 р.) та В.А. Залевський (2009 р.) уточнюють складові концепції стратегічного обліку – предмет, об'єкти, мету, задачі, функції та принципи.

На особливу увагу заслуговує розгляд питань побудови *методології стратегічного обліку*, оскільки якщо ми говоримо про його існування, то має існувати власна методологія стратегічного обліку відмінна від бухгалтерського та управлінського обліку. На сьогодні дослідники пропонують лише окремі елементи такої відмінної методології – звітність, рахунки, документацію.

Так, проф. О.М. Щемелєв пропонує використовувати стратегічний похідний балансний звіт, який він визначає як прогнозний чи бюджетний механізм з статичним характером, що спрямований на визначення можливої вартості підприємства з врахуванням ряду зовнішніх, стратегічних факторів [23, с. 33]. Питання методики розробки та використання стратегічного похідного балансового звіту на підприємствах також розглядають Л.О. Івашиненко, В.В. Лесняк, О.О. Філь і І.О. Харченко.

Проф. С.Ф. Голов підкреслює, що отримання інформації про стратегічний потенціал підприємства та реалізацію його стратегії можливе у вигляді стратегічного бухгалтерського балансу і стратегічного звіту про фінансові результати, зміст та структуру яких він наводить [5, с. 18].

В дослідженні І.В. Яркової [27] розроблено систему синтетичних рахунків, субрахунків і рівнів аналітичних рахунків стратегічного управлінського обліку, форми обліково-управлінської документації (бюджет стратегічних витрат, бюджет зміцнення ринкових позицій, бюджет оптимізації внутрішніх процесів і бюджет розвитку персоналу, звіт про ефективність роботи центрів стратегічної відповідальності, звіт про досягнення стратегічних цілей підприємства). О.С. Каратаєвим [11, с. 14] розроблено форми стратегічної управлінської звітності відображення податкового тягаря з метою контролю за стратегічною траєкторією торгової організації.

Окремим питанням, що потребує вирішення, є встановлення переліку галузей або видів діяльності, в яких може застосовуватись система стратегічного обліку або її застосування може надати переваги для потреб управління. Проведений аналіз дозволив встановити, що значна кількість дослідників займалась впровадженням стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах і організаціях АПК (І.М. Єфремова, І.В. Кухтіна, Т.М. Музика, К.В. Філіппов), промислових підприємствах (Н.М. Блаженкова, В.Г. Іванова, В.В. Лесняк, А.В. Шайкан), комерційних підприємствах (Л.О. Івашиненко, А.В. Лазарєва, О.М. Щемелєв). Окремі роботи присвячені впровадженню системи стратегічного обліку в хімічні, торгові, будівельні, іпотечні підприємства, а також в об'єднання підприємств (холдинги).

Слід відмітити, що при аналізі питань стратегічного обліку, була виявлена тенденція формування окремих наукових осередків з даної проблематики в Російській Федерації, що утворені насамперед за рахунок одного і того ж керівника. Наприклад, під керівництвом (консультуванням) проф. Л.В. Попової протягом 2004-2010 років захистились 5 кандидатських (О.С. Романова (2004 р.), О.М. Токмакова (2004 р.), І.В. Кухтіна (2006 р.), К.В. Філіппов (2009 р.), О.С. Каратаєв (2010 р.)) та 2 докторські дисертації (С.П. Суворова (2007 р.), В.А. Залевський (2009 р.)), що безпосередньо присвячені питанням стратегічного обліку. Також, слід відмітити проф. І.М. Богатую і проф. Г.Є. Крохичеву, під керівництвом яких були захищені кандидатські дисертації, в яких розкриваються питання стратегічного обліку. Під керівництвом проф. І.М. Богатої захистились О.В. Гуденіца (2005 р.), М.А. Мейрієва (2006 р.), І.О. Харченко (2007 р.), О.Д. Дмитриченко (2008 р.), Л.О. Івашиненко (2008 р.), А.В. Лазарєва (2009 р.), а під керівництвом проф. Г.Є. Крохичевої – В.В. Лесняк (2007 р.), Н.Ю. Салова (2007 р.), Ю.Р. Галієва (2009 р.), С.Ю. Казанцева (2008 р.), Т.М. Музика (2009 р.), І.В. Семєнєва (2009 р.), Т.О. Вітяєва (2010 р.), О.Т. Долгополова (2010 р.), К.М. Обоева (2010 р.), О.О. Філь (2011 р.) відповідно.

В Україні поки що такої тенденції не спостерігається, що підтверджує фрагментарність вітчизняних досліджень з даної тематики, та зумовлює необхідність розробки даного напрямку з метою приведення системи бухгалтерського обліку у відповідність до сучасних потреб управління.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз дисертаційних досліджень, присвячених проблемам стратегічного обліку, дозволив встановити, що на сьогодні залишаються невирішеними наступні проблемні питання:

на теоретичному рівні:

– розмежування таких понять як "стратегічний облік", "стратегічний управлінський облік", "стратегічно орієнтована система обліку", "облік стратегічного типу", "бухгалтерський облік з метою стратегічного управління", "контролінг";

– обґрунтування необхідності впровадження на підприємствах системи стратегічного обліку;

– розробка концепції стратегічного обліку;

– визначення місця концепції "стратегічного обліку" у складі класичного розуміння системи бухгалтерського обліку та системи управління підприємством;

– обґрунтування сутності системи стратегічного обліку як однієї із бухгалтерських підсистем;

на методичному рівні:

– розробка методики організації побудови системи стратегічного обліку на підприємстві;

– розробка методики ведення стратегічного обліку на підприємстві (розробка моделей стратегічного обліку, розробка відповідних первинних документів, створення рахунків для відображення майбутніх фактів господарської діяльності);

– розробка та впровадження в діяльність підприємств стратегічної управлінської звітності.

Список використаної літератури:

1. Блаженкова Н.М. Формирование подсистемы стратегического управленческого учета на промышленном предприятии: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Наталья Михайловна Блаженкова. – Ижевск, 2004. – 26 с.
2. Богатая И.Н. Стратегический учет собственности предприятия: концептуальный подход, теория и практика: автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Ирина Николаевна Богатая. – Ростов-на-Дону, 2001. – 26 с.
3. Борисова Л.И. Управленческий учет в строительных организациях: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Любовь Ивановна Борисова. – Москва, 2009. – 26 с.
4. Галиева Ю.Р. Управленческий и стратегический учет в холдингах: моделирование, теория и практика: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Юлия Рузановна Галиева. – Ставрополь, 2009. – 18 с.
5. Голов С.Ф. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра экон. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Сергій Федорович Голов. – Київ, 2009. – 35 с.
6. Ефремова И.Н. Формирование стратегического управленческого учета и анализа затрат в сельскохозяйственных организациях: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Ирина Николаевна Ефремова. – Орлов, 2010. – 24 с.
7. Залевский В.А. Управленческая учетно-аналитическая система производственных затрат для целей стратегического менеджмента: теория и методология: автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Виктор Альбертович Залевский. – Орел, 2009. – 50 с.
8. Иванова В.Г. Формирование стратегического управленческого учета сбалансированных показателей хозяйственной деятельности промышленных предприятий: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Валентина Георгиевна Иванова. – Орел, 2008. – 24 с.
9. Ивашиненко Л.О. Развитие теории и методики стратегического учета в коммерческих организациях: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Любовь Олеговна Ивашиненко. – Мичуринск-научоград РФ, 2008. – 26 с.
10. Канурна З.Ф. Стратегічні аспекти обліку в системі управління великого машинобудівного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Зінаїда Федорівна Канурна. – Луганськ, 2002. – 21 с.
11. Каратаев А.С. Стратегический управленческий учет налогового бремени в торговых организациях: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика", 08.00.10 "Финансы, денежное обращение и кредит" / Александр Сергеевич Каратаев. – Орел, 2010. – 24 с.
12. Лазарева А.В. Совершенствование стратегического управленческого учета, анализа и аудита денежных потоков коммерческой организации: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Анна Владимировна Лазарева. – Ростов-на-Дону, 2009. – 26 с.
13. Лесняк В.В. Стратегический управленческий учет на промышленных предприятиях: концептуальный подход, моделирование и организация: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Владимир Владимирович Лесняк. – Краснодар, 2007. – 24 с.
14. Лозовицкий Д.С. Методика та організація стратегічного обліку й аналізу на підприємствах поліграфічних матеріалів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Дмитро Сергійович Лозовицький. – Тернопіль, 2009. – 20 с.
15. Музыка Т.Н. Стратегический учет в сельскохозяйственных организациях: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Татьяна Николаевна Музыка. – Ставрополь, 2009. – 21 с.
16. Потанина Ю.М. Стратегический управленческий учет и управление капиталом организации: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Юлия Михайловна Потанина. – Москва, 2010. – 26 с.
17. Салова Н.Ю. Организация финансового, управленческого и стратегического учета в ипотечных корпорациях и агентствах: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Наталья Юрьевна Салова. – Орел, 2007. – 24 с.
18. Суворова С.П. Формирование стратегического управленческого учета на промышленных предприятиях: теория и методология: автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Светлана Павловна Суворова. – Орел, 2007. – 54 с.
19. Филиппов К.В. Стратегический учет на предприятиях агропромышленного комплекса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Кирилл Владимирович Филиппов. – Орел, 2009. – 24 с.
20. Харченко И.А. Особенности формирования системы стратегического управленческого учета и внутреннего контроля в организациях потребительской кооперации: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Ирина Александровна Харченко. – Мичуринск-научоград РФ, 2007. – 19 с.
21. Хоменко Н.В. Методика фінансового та управлінського обліку товарних запасів у госпрозрахункових відособлених підрозділах споживчої кооперації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Наталія Василівна Хоменко. – Львів, 2006. – 22 с.
22. Шайкан А.В. Бухгалтерський облік в аспекті стратегічного управління промисловим підприємством: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра экон. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Андрій Валерійович Шайкан. – Київ, 2009. – 36 с.
23. Щемелев А.Н. Стратегический учет инноваций в коммерческих организациях: теория и методология: автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Алексей Николаевич Щемелев. – Ростов-на-Дону, 2007. – 43 с.
24. Юрьева Л.В. Методологические проблемы формирования стратегического управленческого учета и анализа в холдингах металлургической отрасли: автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Лариса Владимировна Юрьева. – Екатеринбург, 2010. – 42 с.
25. Фецкович И.В. Стратегический учет амортизации основных средств в сельскохозяйственных организациях: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Игорь Владимирович Фецкович. – Мичуринск-научоград РФ, 2007. – 27 с.
26. Филь О.А. Управленческий и стратегический учет затрат предпринимательской энергетической комплекса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Ольга Александровна Филь. – Астрахань, 2011. – 25 с.
27. Яркова И.В. Стратегический управленческий учет на предприятиях химической промышленности: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет, статистика" / Илона Валерьевна Яркова. – Волгоград, 2010. – 20 с.
28. Яценко В.Ф. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління витратами виробництва на підприємстві (на прикладі підприємств будівництва): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Вікторія Федорівна Яценко. – Київ, 2006. – 26 с.

ЛЕГЕНЧУК Сергій Федорович – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри аналізу і статистики Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- проблеми розвитку бухгалтерського обліку в постіндустріальній економіці;
- теорія та методологія ведення бухгалтерського обліку;
- трансляція філософських концепцій в теорію і методологію бухгалтерського обліку

ЮРКІВСЬКА Людмила Йосипівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фундаментальних економічних дисциплін Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- стратегічний облік та стратегічний аналіз;
- діагностичний аналіз підприємств